

RUHUMUZUN XƏZAN GÜLLƏRİ

Əli Rza XƏLƏFLİ

Əvvəlcə başlıға "Ruhumuzun xəzan günləri" yazmaq istədim. Amma şair Rafiq Musanın şeirinin ovqatı mənə "günləri" yox, "gülləri" təəssüratı bəxş etdi. Elə buna görə də günlərdən çox, güllər ovqatı üstündə kökləndim, əlbəttə, söz gülləri.

Məktub söz-söz, misra-misra dilimdən çözüldükcə qəlbim aram oldu. Bir növ sakitləşdim. Rafiq Musanın ünvanına deyəcəyim budur:

Rafiq, səni öpürəm...
Oxudum "Dəli xəzan" şeirini...
Tanrı sözünə rəvac versin...

Heyrətimi misra-misra mənaların üstünə səpirəm... Duyğularımın rəngini özüm görürəm. Necə ki, bir payız səhəriçölə, çəmənə baxırsan, qarşından gələn qarın, çovğunun fərqi nə varmayıb günəşi arzulayan çiçəkləri görmüş kimi görürəm. Əlbəttə, bütün bunlar şairin Xəzan obrazını canlandırmaq gücündən qaynaqlanır.

Sözlərim yenə misralanır:

Bir uşaq bağcadan ...
Yox, səhv elədim
Çöldən, çəməndən
Çiçək yığan kimi dərdi
Varlığından bir bir
dərbi yığmısan sözün içinə.
Baxdın sətir-sətir sıralanan fikirlərin köçünə...

Qardaş, dəli xəzanla işin olmasın. Bəli, mən belə istərdim. Bəzən axına qarşı üzümün ağıldan kənar istəyin yoludur. Amma bu, o demək deyil ki, dəli xəzan səni qabağına qatıb hara gəldi aparısın və sən də buna səbir, dözümlü gömtərəşçən.

Rafik Musa, əzizim, sən bütün həyatın böyü sözünü canlı əsgər kimi görmüsan. Qara yellərin qabağında duruş gətirəcək və gələcək zamanlara salam aparacaq sözün gücünə inanmısan:

Çalış qabağına çıxma,
Dəli olmağına baxma,
Hər kəsi yaxşı tanıyır...
Bilir ki,
Biz dərdimizim kimsəsizlik,
Dərdimizə sığım vaxtımızla dolanırıq...
Dərdimiz solmasın...

Biz kimik? sualına cavab vermək istəsək, sözümüz bizdən əvvəl cavab verəcək. Buna əmin ola bilərsiniz. Həyatımızın, yaşamımızın dəyəri sözdən keçir. Sənin həqiqi insan duyğularını sözə gətirən sənatının inanıram ki, hələ gələcəkdə də öyrənmək istəyənlər tapılacaq. Çünki bütün zamanlardan hər bir insan öz hissləri, duyğuları ilə tənhadir. Hər kəs ruhundan, varlığından keçənləri hansı sözə görə bilirsə, o sözü özünə doğma bilir.

Əslində, Rafiq Musa küloyə üz tutub danışır:

Əl çək məndən, dəli xəzan!
Yarpağım yox, aparasan,
Ləçəyim yox, qoparasan...
Sənli-sənsiz, öz xoşuma
Gedirəm sonuncu qışıma.
Sənli-sənsiz dünya məni
İtirəcək ilim-ilim.
Məndən sənə pay düşməz,
Qoy öldüyüm yerdə ölüüm.

Şair Rafiq Musaya esse məktub

Hər halda sözüm yenə Rafiq Musa ünvanlı kitablarından, müraciətlərdən keçir.

Rafiq Musa, sözün sözdür...
Hardan gəlir, necə gəlir bilərəm...
Söz deyil korun-korun yanan
ocaqdan dərilmiş közdür...
Hələ qorlanmağına bax,
Nə deyim hələmiz
Bir cürə küllənirik...
Sözümüzdü dərdin rəngində görənlər də elə bilir ki
bəxtəvərik, güllənirik...

Doğru yazırsan:
Gözüm göy üzünə dikili qaldı,
Əlim əyimə tikili qaldı,
Boynum yol üstündə bükülü qaldı,
Dan yerim eləcə bürkülü qaldı,
Nə bəxtim dil açdı,
Nə sevgim gül açdı.
Mən anası ölmüş
Ucuz gəldim.

Bir şair ömrünün yaşantılarıdır bu misralar.
Əslində bu külək bizə yaxşı tanışdır:

Rafiq Musa, dəli xəzan əsdi
Mənim də ürəyimi
Nazılmış saplağımın üstündə silkələdi...
Məndən ötdü...
Sözünü dedim,
Tərs tərs baxıb getdi...
Yaza-yaza Rafiq Musa sözün ruhunun ovqatına beləcə kökləndi.

Nəyi sən demişdin, mən onu demək istəməirdim. Amma elə demədiyim, qalan duyğular da məndən beləcə keçdi. Özün yaxşı çıxımsan xəzan küleyinin axırına:

Ucuz getdim dünyadan,
Sən özünü ucuz eləmə,
Ürəyimin içinə baxsan,
İçin vərəmlə dolar.
Məndən uzaq dolan, dəli xəzan,
Qanım boynunda qalar.
Hə, əzizim. Elə mən də sözümü yemədim. Xəzan küleyinə olanı dedim.
Dedim ki, dünyanın işi belə qalmaqacaq...
Daha nə deyim... elə tərs baxmağından bildim...
Bildim ki, səninlə işi olmayacaq...
Elə mənimlə də
Ancaq hələlik...

Əli Rza Xələfli,
25.08.2024.

P.S. Rafiq Musanın şeiri 20.08.2024-cü ilin yazısıdır. Mən də təəssüratımı 5 gün sonra yazdım. Görkəmli alim, filologiya elmləri doktoru, professor İsmayıl Kazımov az keçməmiş rəy yazdı: "İki şair, iki şeir. Müqayisə etmək olur. Öncə Rafiq Mirzə düşüncəsilə tanış oluruq. Sonra Əlirza Xələfli fikri tamamlayıcı xarakter daşıyır. Obyekt xəzandır. Xəzan farsın sözdür. Payızda yarpaqların tökülməsi; yarpaq tökülmə mövsümü. Bu sözün leksik mənasıdır. Bu mənə ilə işim yox!

Hörmətli şairlərimiz xəzanı məcazi, metaforik mənada işlədəndə möcüzə yarada bilərlər. Bəs, bu anlam nədir? Məncə, gənclik taravətinin gətirdiyi dönəm! Bu dönəm haqqında düşüncə hər iki şairin bəlkə də yeni

fikridir. Giley-güzər ondan ibarətdir ki, xəzan nə tez gəldi. Xəzan üstümüzü nə tez kəsir. Arzu və istəklərimiz sətir daşa dəyir, angallarla, mənələrlə qarşılaşır, bizi yaşamağa, yeni fikirlərimizin çiçəklənməsinə stimül yarada bilir..."

Xəzan yeli, özü də dəli xəzan arzuları qanad açmaq istəyən insanları xəzlə döndərir. Saralmış quru yarpaqlar əzilir, solur. Şeirlərdə xəzal olmanın metaforik dərk güclü asossiasiya yaradır. Vaxtsız dünyadan köçənlər də dəli xəzanın təsiri ilə ömürlərinin baharını duymadan gedirlər. Nə çoxdur, söz adamları. Beləliklə, ömrün baharı dəli xəzanın güdazına gedir...

Burda iki şairin səsinə eşidirik. Bu səs xalqın yoluna çevrilir. Əsil fikir adamının yoluna çevrilir. Xəzanla bağlı ifadələrin mənası sanki bir toxum kimi cücərir. Min qayğı, min dərd... Ağırılıq...

Rafiq Mirzə, Əlirza Xələfli, nə yaxşı ki, ömür yolunuz sizi tanıtdı, sizin haqqınızda söz dəyənlər tapıldı. Xalqın dərdindən təsirli yazmaq üçün onun dərdini, xəzan dərdini çəkməyi bacardınız və o dərdi, mahz dəli təyini xəzan dərdini ürəyinizə köçürdünüz...". Bu qeydlərdən sonra İsmayıl Rafiq Musaya xitabən birçox söz də yazıb: "Rafiq Musa, oxunmalı". Yəqin ki, "Rafiq Musa oxunmalı şairdir" demək istəyib.

Professor Həsən Bayramov da təəssüratını yazıya gətirib: "Ulu tanrı hər ikinizin də qələmlərinə sağlıq versin. Yaşadılarımı yarım əsrdir ki, təmsil edirsiniz, dayanatlı, ləyaqətli. Biz gələn il ali məktəbi bitirməmizin 50 illiyini qeyd etməyə hazırlaşırıq. Yaradıcılığınızla, sözünləzlə tədbirimizə əlvanlıq qatacağınızla inanırıq".

Ehtiyatda olan polis zabiti, publisist İsmayıl Həkimov yazır: "Rafiq Musa, sənin bu şeirin dəli xəzana dəliqanlı müraciətdir, hikkədir, hirsdir, barışmazlıqdır. Sonda ona məndən uzaq dolan, qanım boynunda qalar - deyər hökmün də var. Şair-publisist Əli Rza Xələfliyə işə eşq olsun. Çünki varlığından gələn səsi dərin təəsüratla qələmə alıb. Əslində "Dəli xəzan"ın mahiyyəti onun qeydlərində daha aydın görünür. Bəli, o, şeirin mahiyyətini, məzini özünəməxsus qələmi və təfəkkürü ilə çox gözəl açıb. Ruhumuz qidalandıran duyğularınıza görə sizə minnətdarıq".

Təqəüddə olan pədaçoq Əzizə Quliyeva yazır: "Alah ömrünüzün bütün fəsilərinə bahar etsin. Payızınız gəldi-gedər olsun. Sözünüzün rəngləri bahar çiçəkləri kimi çox əlvandır".

Gənəcədə yaşayan şair-publisist Sahib İbrahimi qeydləri də səmimidir, oxucunu duyğulandırır: "Hər iki gözəl şair qarşılaşım şeirlərini oxudum. Bəli, esse-məktub kimi yazılan qeydlər də şeir kimi qavrandım. Sə-mimi və arkyana deyilmiş hər iki fikir sahibinin yazıları ruhunu qanadlandırdı. Təbiətli insan arasındakı doğmaliq və bağlılıq bu poetik nümunələrdə son dərəcə mükəmməl və şairənə bir dillə ifadə olunmuşdu".

Müəllim Məruzə İbrahimovanın qeydləri: "Hər iki müəllifin şeirlərini yüksək zövqlə oxudum. "Dosta məktub" da, "Dəli xəzan" da gözəl idi. Yazılarda gözəl təsvir və ifadə vasitələri var".

Təqəüddə olan pədaçoq Balaxanım Ələsgərova: "Rafiq Musanın "Dəli xəzan" şeiri lap sarsıdıcıdır. Esse-məktub da, zənnimcə, hər bir oxucunun ruhuna təsir etmək gücündədir. Mətlərin dərin mənə kəsb etməsi hər kəsi həyat, tale, insan haqqında düşüncələrə sövq edir".

Sədaqət Qabilqızının yazdıqlarını da diqqətə almaq yerinə düşər: "Mən hər iki müəllifin həyata, tələyə oxşar münasibətini duydum. Zənnimcə, hər iki müəllif həyatın gözəlliyini, yaşarılığını, tərənnümü edir. Hiss olunur ki, qələmə alınmış qeydlər oxucuda həyat eşqi duyğularını alovlandırmaq gücündədir".

Müəllim Qüdrət Məmmədov: "Arzum budur ki, "Dəli xəzan" könüllərdən vaxtsız əsməsin. Çox istərdim ki, yaradıcılıqlarını yüksək qiymətləndirdiyim şairlər - Ə.R.Xələfli də, R.Musa da dəyərlili sөzləri ilə qəlbimizi oxşasın, könlümüze xoş duyğular bəxş etsin".

P.S.S. Şeirləri təsadüfi təqdim etmədim. Düşünürəm ki, indiki texnoloji zaman hələ də insanların sözdən zövq almaq istəyini axıracan məhv etməyib. Əlbəttə, texnoloji zamanla insan hissləri arasında bu gün də mübarizə gedir. Bu mübarizədə sözün qalib gələcəyinə inanmaq istərdim.